

Het Leesoffensief vandaag en morgen

An De Moor
Commissie Onderwijs - 6 juli 2023

Commissie onderwijs 29 juni 2023: PIRLS2021

We weten wat werkt!

9-06-2023 - ochtendvergadering (OND)

 Vlaams Parlement
4,88K abonnees

Abonneren

 Vind ik leuk

 Delen

 Opslaan

GISTEREN

Vandaag

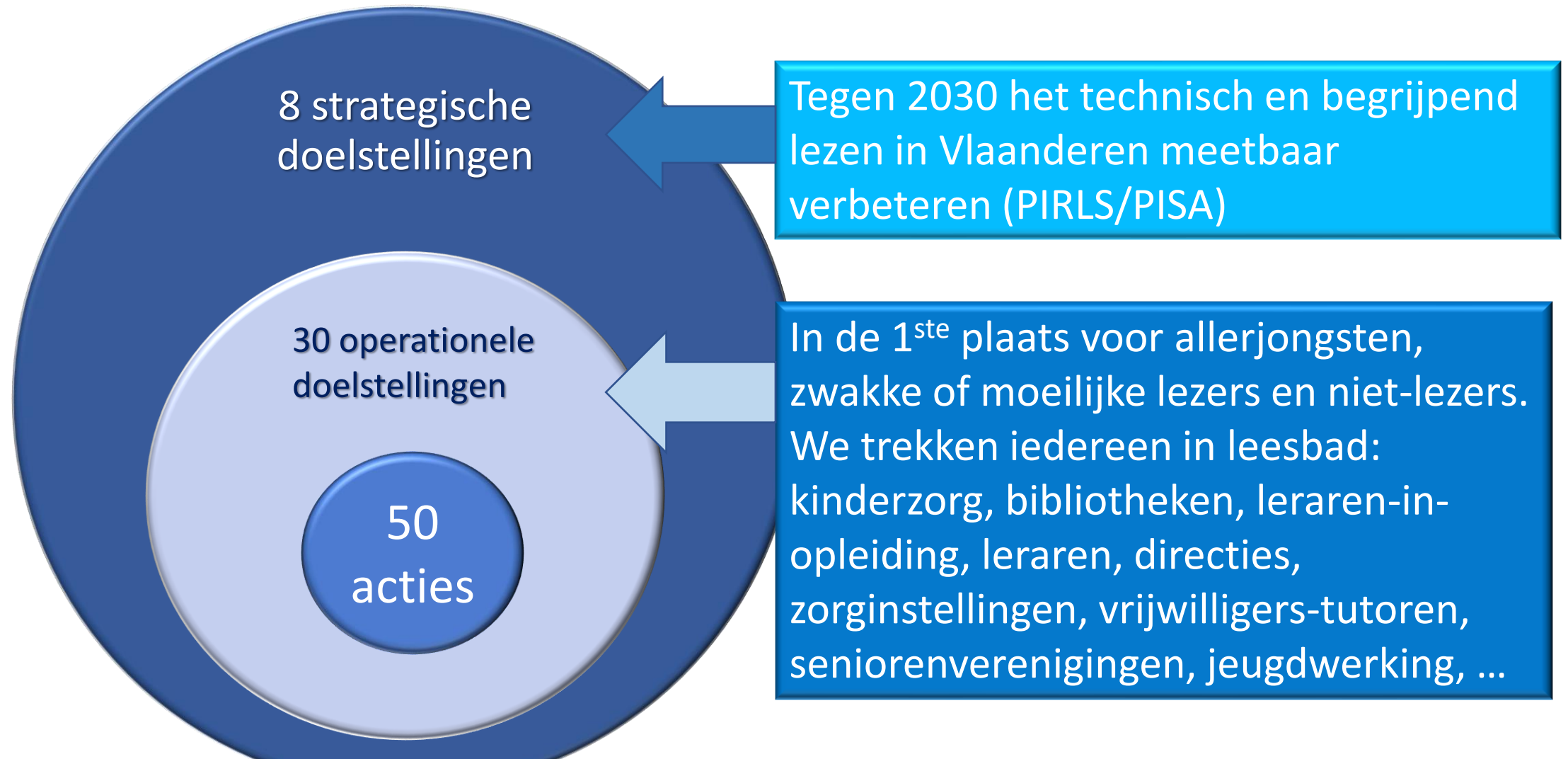
Morgen

Het Leesoffensief

Prof. dr. Liesbet Heyvaert en An De Moor
Vlaams parlement, Commissie onderwijs – **22 september 2022**

Actie-agenda van het LOF (Leesoffensief)

Ambitieuus langetermijnplan en brede maatschappelijk uitdaging – 10 jaar (cf. STEM)

Drie pijlers van het LOF = instrumenten

bewaken de kwaliteit en de coherentie doorheen alle leescontexten, schools én buitenschools (thuis, kinderopvang, vrije tijd, verenigingsleven)

1

Leeskader

leeskaders formuleren - voor elk onderwijsniveau en voor elke onderwijsvorm - de kwalitatieve doelstellingen inzake de kennis van het lezen (het zgn. 'technisch lezen'), het begrijpend lezen en de leesmotivatie

2

Leesscan

de tool die het elke crèche, school en socio-culturele vereniging mogelijk maakt een foto te nemen van de eigen leesaanpak en te zien hoe ze in hun werking ook of meer aandacht kunnen besteden aan (voor)lezen, leesomgeving, leescultuur

3

Vorming/professionalisering

een aanbod om het leeskader om te zetten in eigen (didactisch) handelen en/of de resultaten van de Leesscan te vertalen naar concrete acties en de uitbouw van lerende netwerken

KlasCement: populaire zoektermen

Deze maand

Zoekwoord	Aantal	Uniek
Begrijpend lezen	4811	1528
einde schooljaar	2607	1418
inloggen	2372	1007
zomer	1645	771
spelling	2030	687

Voor dit schooljaar (vanaf 1/8/2022 tot 26/6/2023)
zijn dit de 12 meest gezochte trefwoorden:

Zoekwoord	Aantal	Uniek
begrijpend lezen	45129	10799
Sinterklaas	23286	7184
inloggen	23264	7024
klassement	15961	5529
halloween	16311	5271
Breuken	14669	5204
Spelling	16484	4711
pasen	11996	4570
Kennismaking	9938	4482
carnaval	11627	4180
Frans	13676	4038
werkwoorden	10096	3944

de Volkskrant

COLUMN
ALEID TRUIJENS

Helaas, er is geen enkele reden om de leesramp te relativieren

2 januari 2023

Menu

nrc

28 december 2022

Leestijd 2 minuten

Opslaan in leeslijst

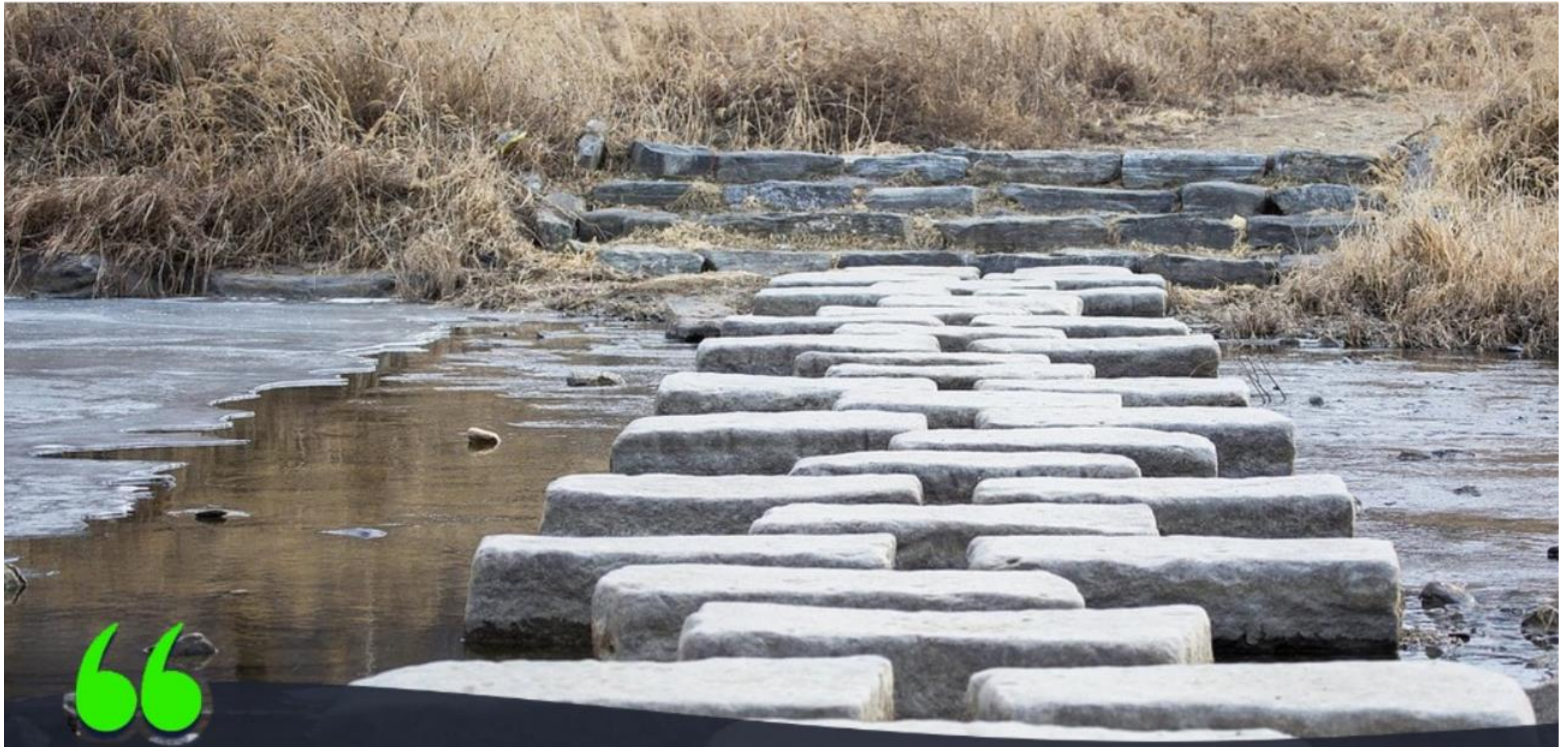

Performing a TLS handshake to klik.nrc.nl...

Het leesniveau van kinderen daalt en dat ligt aan ons

Leesonderwijs Wie wil dat kinderen beter lezen moet eerst kijken naar het aanbod, schrijft *Anne Steenhoff*. Met begrijpend lezen en populaire maar laagwaardige kinderliteratuur komen we er niet.

De weg van het voortschrijdend inzicht ...
is vaak interessanter dan de grote sprong

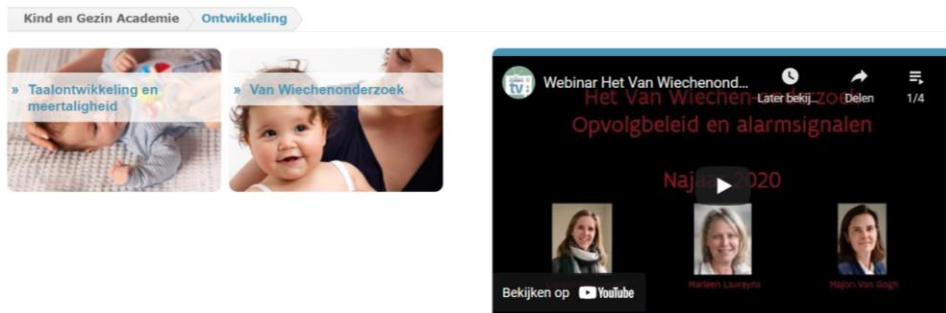
Gisteren

VANDAAG

Morgen

Beleidsdomein Welzijn

- Sensibiliseringscampagne over “Taalstimulering en het belang van praten met jonge baby’s”
- Leermodule taalontwikkeling en -stimulering voor lokale teams van Kind en Gezin, Kinderopvang, Huizen van het Kind, ...
- Professionalisering van medewerkers in de Kinderopvang
- Vorming Consultatiebureau-artsen met 3 vormingen in het najaar met focus op taalontwikkeling, meertaligheid en meertalig opvoeden

Beleidsdomein Cultuur

Boekstart in het kleuteronderwijs

Uitbreiding van het aanbod auteurslezingen op school

Ontwikkeling van dynamisch lesmateriaal rond de literaire canon (i.s.m. de KANTL)

Vlaanderenleestdag op 23 april

Nieuwe website rond voorlezen van
canonliteratuur gelanceerd

<https://literairecanon.be/nl/nieuws>

Beleidsdomein Onderwijs

VRIENDEN VOOR HET LEZEN

Campagne Leesoffensief

Word vriend voor het lezen.

DEPARTEMENT
ONDERWIJS &
VORMING

DEPARTEMENT
CULTUUR,
JEUGD & MEDIA

DEPARTEMENT
WELZIJN
VOLKSGEZONDHEID &
GEZIN

Communicatietoolkit

Vrienden voor het Lezen -
Samen voor een Leesoffensief

November 2022

BELEIDSDOMEIN
ONDERWIJS & VORMING
CULTUUR, JEUGD & MEDIA
WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

leesoffensief.be

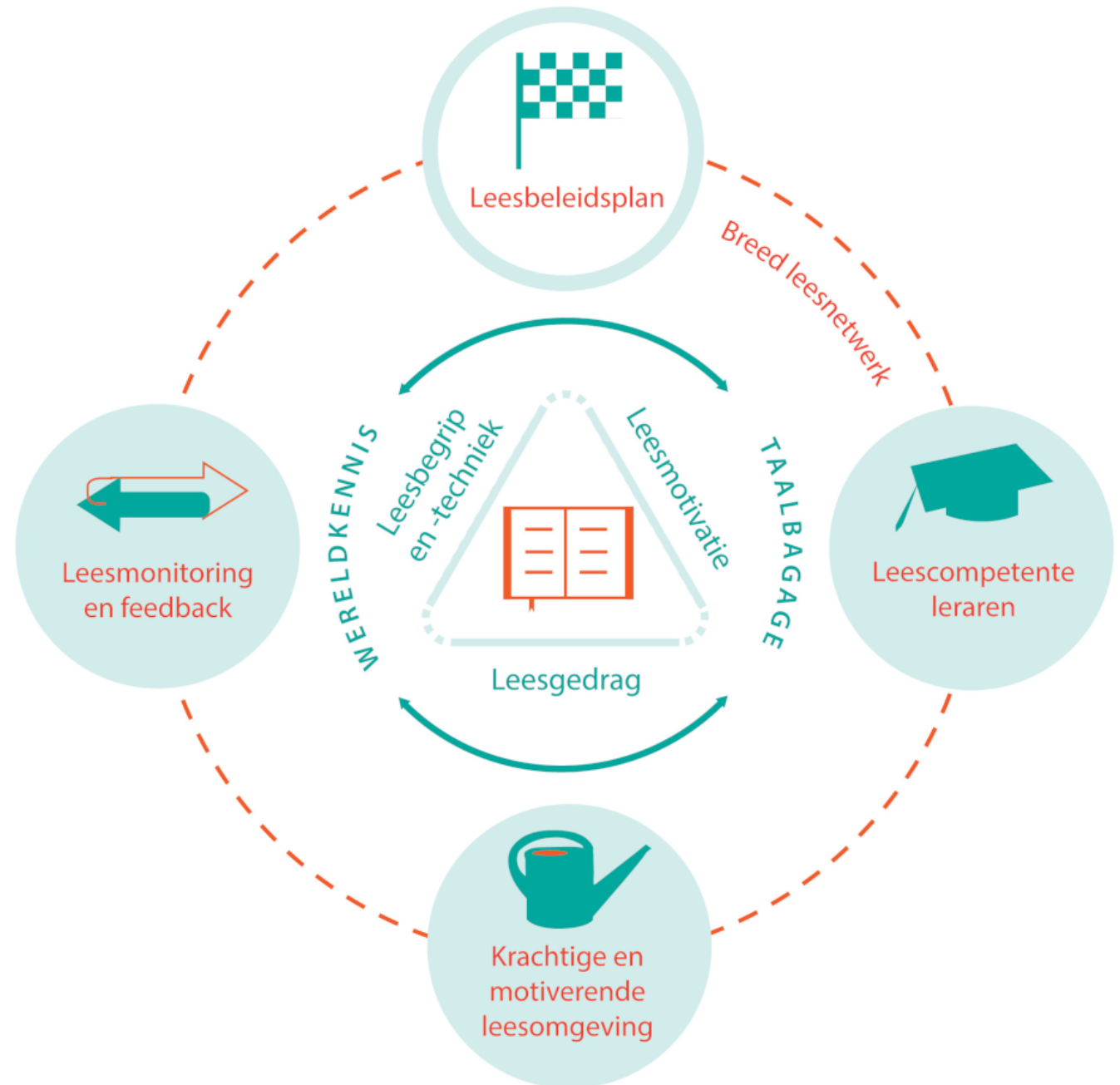
Leesscan

= componenten van goed leesonderwijs

De leesscan voor het lager onderwijs is klaar:

www.leesscan.be

- *Wat zijn de sterktes in het leesonderwijs van jouw school?*
- *Waar liggen de noden en uitdagingen?*
- [Dalend leesniveau? Scan je aanpak op 4 vlakken – Klasse](#)
- [Jona Hebbrecht op LinkedIn: Van leesscan naar leesplan](#)
- [De Leesscan - YouTube](#)

Partners en acties

- Sarah- en Sokpop-afleveringen
- Voorleesclub on tour
- EDUbox lezen
- MNM Podcast
- 'Het boek was beter'

Partners en acties

Rijketeksten.org
Taalcompetentie

- 1) Talentegel op **Klascement** met didactische kaders
- 2) Een referentiekader Nederlandse instructietaal in de niet-talige vakken

ELODIE: Effectief LeesOnderwijs
Doet Iedereen Excelleren
in de kleuterklas na Koala

Interactief voorlezen
in de kleuterklas, 1ste en 2de lj

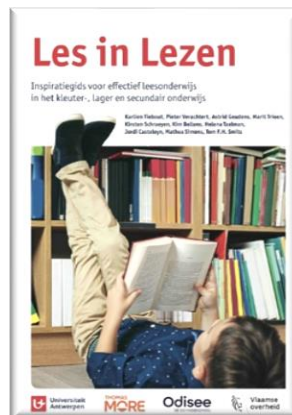
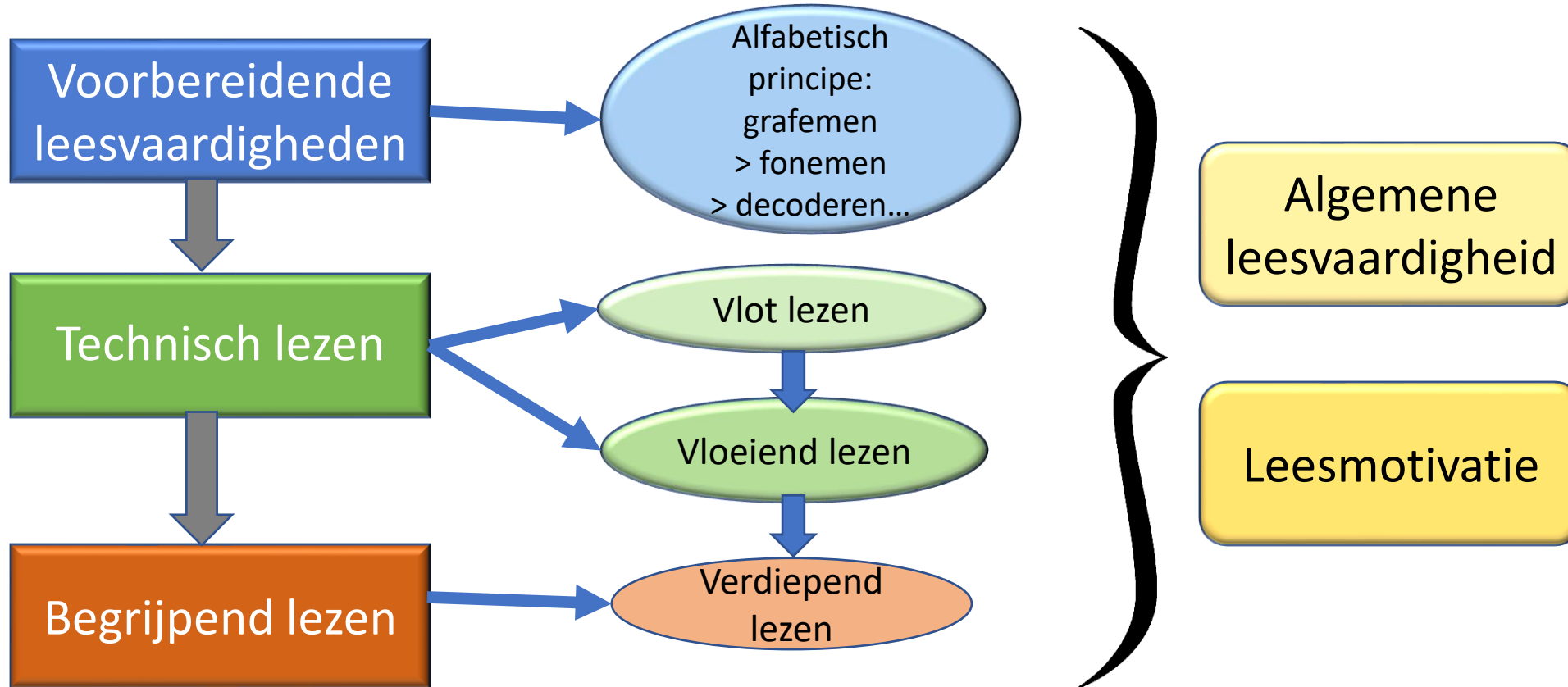
O&O Les in lezen
= lees kader

Effectief leesonderwijs = de som van veel 'delen'

> evidence-informed didactiek

op basis van deze fundamentele componenten

Meer weten over leesonderwijs? Laat je hier inspireren!

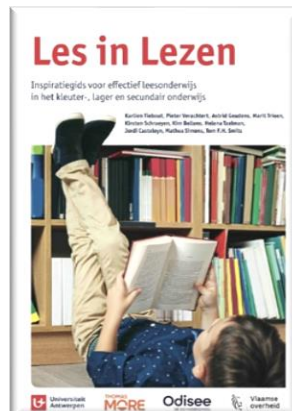
Zoek op een kernwoord in de titel van de fiche

Onderwijsniveau

- Kleuteronderwijs
- Lager onderwijs
- Secundair onderwijs

Componenten van leesvaardigheid

- Component 1. Voorbereidende leesvaardigheden: geletterdheid / mondelinge taalvaardigheid
- Component 2. Technisch lezen: vlot lezen / vloeiend lezen
- Component 3. Begrijpend lezen
- Component 4. Algemene leesvaardigheid
- Component 5. Leesmotivatie

Fiche 1

Waarom werk je best al van in de kleuterklas aan de basis van geschreven taal?

Onderwijsniveau: kleuter lager secundair

Componenten van leesvaardigheid:

☒ Voorbereidende leesvaardigheden:	☒ geletterdheid	☐ mondelinge taalvaardigheid
☐ Technisch lezen :	☐ vlot lezen	☐ vloeiend lezen
☐ Begrijpend lezen		
☐ Algemene leesvaardigheid		
☐ Leesmotivatie		

Wat vertelt onderzoek?

Fiche 7

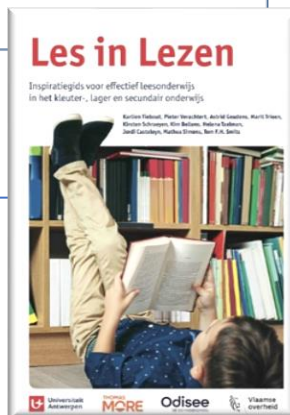
Haal je risicolezers uit de les voor extra ondersteuning?

Onderwijsniveau: kleuter lager secundair

Componenten van leesvaardigheid:

☒ Voorbereidende leesvaardigheden:	☒ geletterdheid	☒ mondelinge taalvaardigheid
☒ Technisch lezen :	☒ vlot lezen	☒ vloeiend lezen
☒ Begrijpend lezen		
☒ Algemene leesvaardigheid		
☐ Leesmotivatie		

Wat vertelt onderzoek?

LEESMOTIVATIE VERSUS LEESVAARDIGHEID

Beter lezen leidt tot meer lezen

(Elsje van Bergen e.a., 2018)

KOMENSKYPOST INFO

**Leesplezier stimuleren is
zinloos als de technische
leesvaardigheid niet op orde is**

KUNNEN ALLE KINDEREN LEREN LEZEN? WAT ZEGT DE WETENSCHAP?

- Technisch lezen en woordenschat zijn niet van biologische oorsprong.
- **Rol kennis/woordenschat:** je moet ... van de woorden kennen om een tekst te begrijpen.

KUNNEN ALLE KINDEREN LEREN LEZEN? WAT ZEGT DE WETENSCHAP?

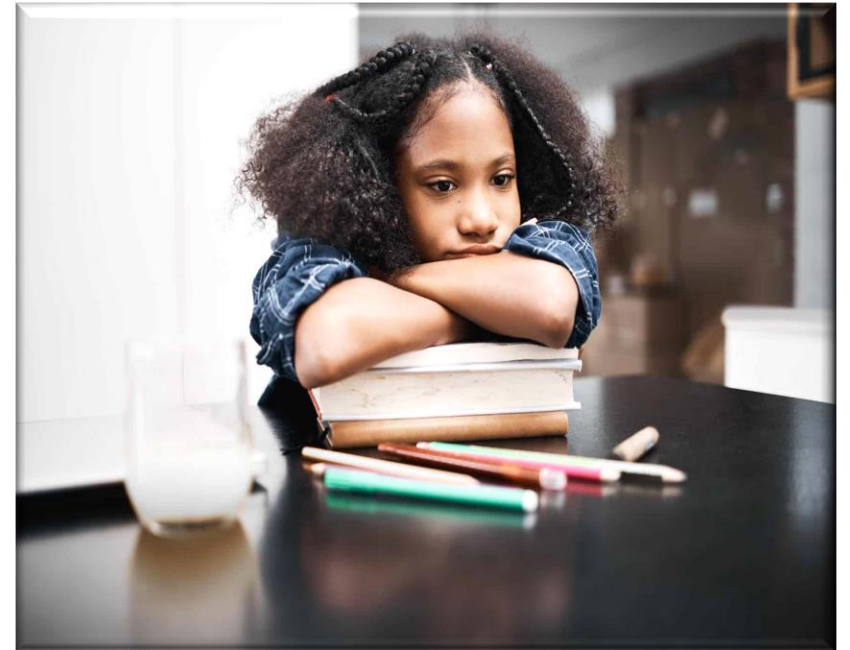
- Technisch lezen en woordenschat zijn niet van biologische oorsprong.
- **Rol kennis/woordenschat:** je moet 95% van de woorden kennen om een tekst te begrijpen.
- Lezen is geen technische, geïsoleerde vaardigheid die voor eens en altijd in de basisschool wordt eigen gemaakt, maar eerder een ontwikkelingsproces dat levenslang doorgaat.
- De leesvaardigheid van zwakke lezers neemt af als ze niet meer lezen.
(Willems en Murray, 2007).

Risicolezers hebben meer instructietijd en herhaling nodig om een goede lezer te worden!

KUNNEN ALLE KINDEREN LEREN LEZEN? WAT ZEGT DE WETENSCHAP?

Belangrijke voorwaarde voor zwakke lezers (Torgesen, 2004)

Wanneer risicokinderen niet meer instructie/leermogelijkheden per dag krijgen dan andere kinderen, is de kans groot dat hun leesvaardigheid zich zo langzaam ontwikkelt, dat ze in een neerwaartse spiraal terecht komen.

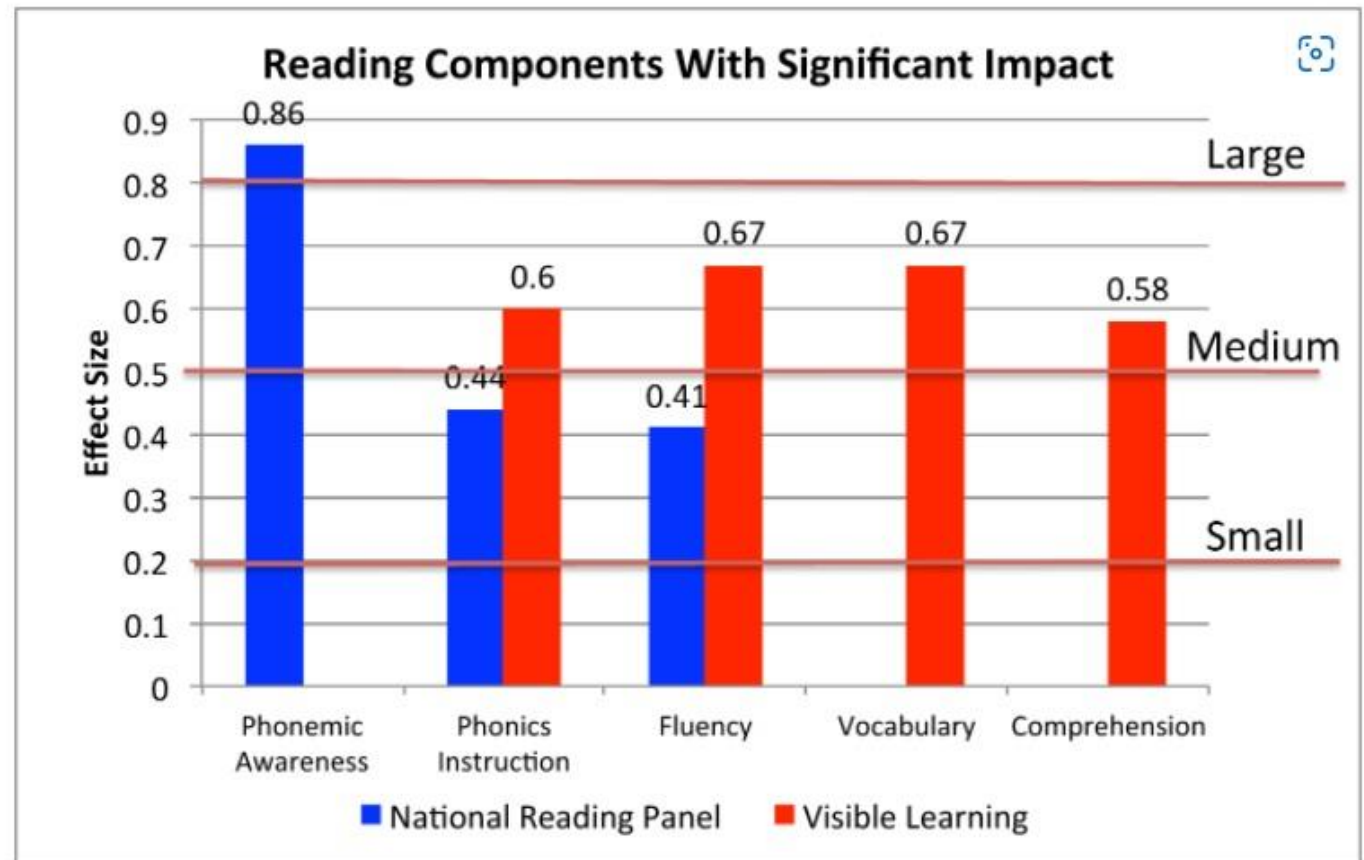

KUNNEN ALLE KINDEREN LEREN LEZEN? WAT ZEGT DE WETENSCHAP?

Effectieve leescomponenten

Fonemisch bewustzijn:

- noodzakelijk om te leren lezen en
- is een belangrijke voorspeller voor latere leesvaardigheid.

HET IERSE VOORBEELD

1. Een lang volgehouden inspanning gedragen door een langetermijnvisie
 - geleverd door tal van actoren: schoolteams, lerarenopleiders, overheid, inspectie, ouders, bibliotheken, onderwijsondersteuners, volwassenenonderwijs...
 - die in samenspraak met elkaar elk **hun eigen verantwoordelijkheid opnamen** voor het deel waartoe zij een actieve bijdrage konden leveren.
 - **Topprioriteit: investeren in de professionalisering van leraren en de initiële opleiding van student-leraren.**
 - De Ierse regering verlengde de initiële lerarenopleiding met een academiejaar
 - en investeerde massaal in de deskundigheidsbevordering van leraren en directies in de scholen
 - Alle student-leraren van *alle* vakken worden daardoor gevormd op het vlak van geletterdheid.
2. **Centrale toetsing** die door scholen wordt ingezet in het kader van hun interne kwaliteitszorg
3. **Zorgvuldige opvolging** en bijsturing waar nodig
4. Een **gecoördineerd samenspel van tal van maatregelen** die op elkaar ingrijpen
5. De overheid moet geletterdheid “on the top of the agenda” houden en de strategie coördineren
6. **Veel overleg met alle betrokkenen** in alle fasen van de implementatie.

<https://duurzaamonderwijs.com/2023/03/31/wat-kunnen-we-leren-van-de-ierse-literacy-strategy-een-video-interview-met-harold-hislop/>

Investment in teacher education and teacher skills will pay off

95% of children *can* learn to read in a structured literacy approach. - Dr. Louisa Moats

1. Meer tijd voor instructie versterkt het leren
(onderzoek Universiteit van Chicago en Aarhus University - 2016)
2. Het 'hoe' van instructie is even belangrijk als het 'wat' van de inhoud
3. De belangrijkste factor voor leren is niet de sociaal-economische achtergrond of het inkomen, maar de instructie van de leraar!
(Schmoker (2006) en Hattie (2012))

It's official:

Teachers make a difference

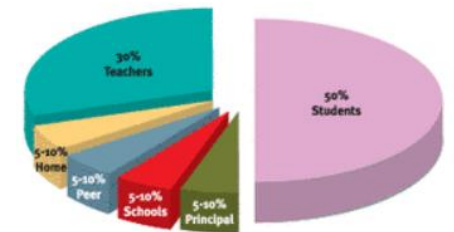

Figure 1: Percentage of Achievement by Students Attributable to Various Factors

Education expert prof. *John Hattie*

Vlaams
Talen-
Platform

Vlaams Talenplatfo... 10 u.

Duik
in taal!

An De Moor
waagde de sprong!

Beleidsadviseur taal - Departement Onderwijs en vorming,
Talenbeleidcoördinator - KU Leuven campus Brussel & hogeschool
Odisee

"Mijn masteropleiding
Taal en letteren gaf
mij sterke vleugels om
- om de zoveel jaar -
te vliegen naar een
nieuwe professionele
bestemming."

de Volkskrant

andaag

Opinie

Cultuur & Media

Podcasts

Beter Leven

Economi

COLUMN

MEREL VAN VROONHOVEN

Omhoog die lat. Op naar een leraar die in adoratie Messi overtreft

22 april 2023

REPORTAGE ONDERWIJS

Deze scholen bewijzen dat we de leescrisis kunnen bezweren: 'Iédere les is er een in begrijpend lezen'

18/05/2023 om 06:58 door [Klaas Maenhout](#), [Sebastian Steveniers](#)

Spelenderwijs kunnen leerlingen complexe begrippen leren.

Leerlingen van enkele Nederlandse scholen scoren verrassend hoog op begrijpend lezen. Het recept? Gewoon goed onderwijs geven, met een nadruk op brede kennis en hoge ambities.

Reportage Onderwijs

Waarom deze school in Nederland er wel in slaagt prestaties op te krikken

De Willibrordsschool in Utrecht. Vanaf 4 jaar wordt kennis aangebracht in een spiraalvormig curriculum: dezelfde thema's keren terug met een steeds hogere graad van complexiteit, dat bevordert de verankering van die kennis. Beeld: Iljaac Terlinck

'Mississippi miracle': Kids' reading scores have soared in Deep South states

- De staten Alabama, Louisiana en Mississippi hebben duizenden leraren opgeleid volgens de door onderzoek ondersteunde methoden op het vlak van leesonderwijs.
- Ze streven ernaar om problemen in een vroeg stadium op te sporen
 - screening op de kleuterschool op tekenen van leesproblemen of dyslexie
 - informatie aan ouders bij problemen
 - extra ondersteuning voor de betrokken kinderen.
- De staten hebben consequenties als scholen kinderen niet leren lezen, maar bieden ook hulp om kinderen op het goede spoor te houden.

"We weten hoe we moeten leren lezen. We moeten het alleen overal doen."

Alabama, Louisiana and Mississippi have grabbed the attention of educators nationally by showing rapid progress in early literacy is possible anywhere, even in areas that have struggled for decades with poverty and dismal literacy rates

Gisteren

Vandaag

MORGEN

Leesvaardigheid > Taalcompetentie

taal:
unie

Taalraad

De Taalraad werd in september 2022 aangesteld door het Comité van Ministers om te adviseren bij de uitwerking van Taalunie-beleid dat invulling geeft aan de visie op het onderwijs Nederlands zoals beschreven in *Iedereen taalcompetent* (2017). Ook signaleert de Taalraad uitdagingen en ontwikkelingen die daarbij relevant zijn. Daarnaast fungeert de Taalraad als klankbord bij de uitwerking van initiatieven ter versterking van het onderwijs Nederlands.

De Taalraad is samengesteld uit elf Nederlandse en Vlaamse onderwijsexperts. Sommigen onder hen maakten eerder al deel uit van de [Taalraad Begrijpend Lezen](#).

Voorzitter

- Jan Rijkers, zelfstandig onderwijsdeskundige

Vicevoorzitter

- Kris Van den Branden, hoogleraar taalkunde, lerarenopleider en academisch verantwoordelijke van het Centrum voor Taal en Onderwijs, KU Leuven

Taalcompetentie is het geheel aan

TALIGE KENNIS,
VAARDIGHEDEN EN
ATTITUDES

dat nodig is om
geschreven, gesproken
en multimodale teksten
te begrijpen,
te evalueren en
te gebruiken.

Professionalisering rond taalbewust/taalontwikkellend lesgeven

Didactiek voor een meertalig publiek

Taalontwikkellend lesgeven: kleuter- tot secundair onderwijs

Als het over taalontwikkellend lesgeven gaat, willen studenten, leerkrachten en docenten graag concrete voorbeelden zien. Daarom ontwikkelden Arteveldehogeschool, dienst studieadvies en KAHO-Sint-Lieven (nu: ODISEE) twee didactische pakketten. Met de steun van de Orde van den Prince.

- **Filmpjes:** <https://www.odisee.be/talenbeleid-voor-docenten>
- **Artikel:** <https://hsnbundels.taalunie.org/bijdrage/2012-tussen-taal-en-thee-een-filmpje-over-taalontwikkellend-lesgeven-in-de-kleuterklas/>

We weten wat werkt:

> meenemen in vervolgstappen

“Coherent, systematisch werken met een opdracht voor de volledige maatschappij is de prioriteit”

- Leerkracht maakt het verschil = professionalisering van leraren in leerplichtonderwijs en docenten in lerarenopleidingen (pre-service) + de navorming (in-service)
 - => op het vlak van effectieve taaldidactiek, kwalitatieve interactie, TOL en 2de taalverwerving
 - => inspanning van scholen, schoolteams en leerkrachten
- Aandacht voor lezen uitbreiden naar taalcompetentie
- Evidence-informed lesmateriaal en methodieken:
 - ➔ schaalvergroting op meta-niveau
 - ➔ implementatie op een duurzame en effectieve manier
- Durven wieden in projecten en degene die werken in schaalvergroting zetten
- Monitoring: meten is weten (cf. Ierland)
- Een specifiek, doordacht evidence-informed kennisrijk curriculum waarin élk vak bijdraagt tot sterke taal en uitbreiding van de woordenschat
- Jaarlijkse afstemming met Vlaams parlement

GISTEREN

VANDAAG

MORGEN

2 podcasts

Serie: De leescrisis in het onderwijs (slot)

Moeilijke boeken lezen is niet zielig

De leescrisis in het onderwijs is tot grote hoogte gestegen. Hoe het tij te keren? Negen concrete oplossingen om het leesonderwijs eindelijk weer op een behoorlijk niveau te brengen.

Yra van Dijk en Marie-José Klaver beeld Kamagurka

19 april 2023 – verschenen in nr. 16

<https://www.groene.nl/artikel/moeilijke-boeken-lezen-is-niet-zielig>

**BEDANKT
VOOR UW**

AANDACHT, ZIJN

**ER NOG
VRAGEN?**

an.demoor@outlook.com

Website van het LOF:

<https://www.onderwijs.vlaanderen.be/nl/directies-en-administraties/onderwijsinhoud-en-leerlingenbegeleiding/leesoffensief>

🏠 / Directies en administraties / Onderwijsinhoud en leerlingenbegeleiding / Leesoffensief

Leesoffensief

Samen naar een grote leessprong

Lezen is één van de fundamenteën van onderwijs. Lezen is essentieel voor alle andere vakken, cruciaal voor levenslang leren en voor zowat alle aspecten van het leven: veiligheid op de werkvloer, een sleutel om armoede te doorbreken, en last but not least een heel leven leesplezier. Lezen lijkt zo vanzelfsprekend, dat we de stelselmatige achteruitgang te laat opmerkten.

PISA en PIRLS houden al lang de rode kaart omhoog voor begrijpend lezen.

Vlaanderen mag niet nog verder te zakken: ondertussen bereikt 20 % van de 10- en 15-jarigen het minimumniveau voor lezen niet. Het **Leesoffensief** (LOF) gaat hier op alle fronten tegelijk tegenaan (onderwijs-vrije tijd-vroege geletterdheid...) vanaf het najaar 2021 tot 2030.

De problematiek is diepgeworteld. De aanpak is daarom onvermijdelijk breed geschakeerd, op lange termijn uitgetekend en van hoog niveau.

In de pers

- [VRT Taalavond](#)
- [Artikel in De Standaard](#)

Filmpje

Een '[praktisch filmpje](#)' toont een voorbeeld waar concreet aan de slag is gegaan met de 5 handvaten rond begrijpend lezen.